

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14°

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι Συνεταιρισμοί συμβάλλουν ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας και ιδιαίτερα στην αγροτική οικονομική ανάπτυξη και συνεπώς και στην περιφερειακή ανάπτυξη, χάρις στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό έργο που προσφέρουν με τις διάφορες οικονομικές δραστηριότητες που πραγματοποιούν.

Για να κατανοηθεί καλύτερα ο ρόλος των συνεταιρισμών στην οικονομική ανάπτυξη θα πρέπει πρώτα να αναλυθούν η έννοια και οι σκοποί της οικονομικής ανάπτυξης καθώς και οι παράγοντες που συντελούν στην υλοποίησή τους.

1. ΟΙΚΟΝΟΜΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1.1. Έννοια και σκοποί της οικονομικής ανάπτυξης

Με τον όρο **οικονομική ανάπτυξη** μιας χώρας εννοούμε την όλη διαδικασία επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητάς της και την ορθολογική χρησιμοποίηση των διαθέσιμων πόρων, με σκοπό την αύξηση του εθνικού και του κατά κεφαλήν εισοδήματος, την αύξηση της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού και την ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων της χώρας.

Από τον ορισμό αυτό καταφαίνεται ότι τα βασικά συστατικά στοιχεία της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας είναι τα εξής τρία:

(1) **Η αύξηση του εθνικού εισοδήματος** και κατ'επέκταση αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος των κατοίκων μιας χώρας, καθώς και δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος αυτού μεταξύ τους,

(2) **Η αύξηση της απασχόλησης** του εργατικού δυναμικού της χώρας, δηλαδή των ατόμων που μπορούν να εργαστούν και έχουν ηλικία άνω των 18 ή έστω 16 ετών και κάτω από 67 ή έστω 65 ετών.

(3) **Η ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων**, δηλαδή βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Με άλλα λόγια, η οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας αποβλέπει στην ανύψωση του βιοτικού επιπέδου και στη βελτίωση της ευημερίας των πολιτών της.

Τα βασικά συστατικά της γεωργικής ανάπτυξης μιας χώρας, είναι τα εξής:

(1) **Η αύξηση του εισοδήματος των αγροτών** και τη δικαιότερη κατανομή μεταξύ τους,

(2) **Η αύξηση της απασχόλησης των ανέργων και των υποαπασχολούμενων αγροτών**, και

(3) **Η ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτών**, με τελικό σκοπό τη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου.

1.2. Οι συντελεστές της οικονομικής ανάπτυξης

Οι συντελεστές ή τα μέσα της αγροτικής και οικονομικής ανάπτυξης είναι κυρίως τα εξής:

1. **Οι ανθρώπινοι πόροι.** Είναι η βασικότερη πηγή ανάπτυξης σε κάθε περιοχή ή χώρα, γιατί είναι η κινητήρια δύναμη όλων των άλλων συντελεστών ή πόρων.

Ενδιαφέρει πολύ η ποιότητα του εργατικού δυναμικού και πιο συγκεκριμένα (1) οι γνώσεις (σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση), (2) η εμπειρία και (3) η υγεία, σωματική και ψυχική.

Χωρίς να συνυπάρχουν αυτά τα στοιχεία στον εργαζόμενο δεν μπορεί να είναι πολύ αποδοτικός στην εργασία του.

Εμπόδια στην απασχόληση του εργατικού δυναμικού είναι κυρίως: (1) η παράδοση, γιατί δεν του επιτρέπει να εφαρμόσει εύκολα νέες μεθόδους παραγωγής, (2) οι ισχυροί οικογενειακοί δεσμοί και (3) η έλλειψη πληροφόρησης.

2. **Οι φυσικοί πόροι** και ιδιαίτερα η γεωργική γη και το νερό, γιατί σε αυτά στηρίζεται βασικά η γεωργική παραγωγή.

Ενδιαφέρει πολύ η ποιότητα του εδάφους (υφή, χημική σύσταση), η ποσότητα και η κατανομή του διαθέσιμου νερού κατά τη διάρκεια του χρόνου κ.λπ., γιατί παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην ποσότητα και την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων γεωργικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών και δασικών.

3. **Το Κεφάλαιο**, τόσο το πάγιο όσο και το κυκλοφοριακό.

Στο **πάγιο κεφάλαιο** περιλαμβάνονται τα εξής:

α) **Τα κτίρια**, (αποθήκες, εργοστάσια μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, διανομητήρια-συσκευαστήρια κ.λπ.)

β) **Τα μηχανήματα** που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία (πρωτογενή, δευτερογενή ή τριτογενή).

γ) **Το φυτικό, ζωικό, αλιευτικό και δασικό κεφάλαιο** (αριθμός, ηλικία απόδοση των δένδρων και των ζώων).

Στο **κυκλοφορικό κεφάλαιο** εννοούμε οτιδήποτε χρησιμοποιείται μόνο μια φορά στην παραγωγική διαδικασία (σπόροι, λιπάσματα, φάρμακα, ζωοτροφές) και τα οποία παίζουν σημαντικό ρόλο στην ποσότητα και την ποιότητα των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων.

4. **Η τεχνολογία** παίζει αποφασιστικό ρόλο στην αγροτική και οικονομική ανάπτυξη, διότι επηρεάζει ουσιαστικά και την ποσότητα και την ποιότητα των παραγόμενων και διακινούμενων αγροτικών προϊόντων.

Έτσι, χάρις στη δημιουργία των νέων υβριδίων καλαμποκιού η παραγωγή του αυξήθηκε θεαματικά, με αποτέλεσμα από εισαγωγική χώρα που ήταν η Ελλάδα, έγινε εξαγωγική.

1.3. Παράγοντες που συμβάλλουν στην αγροτική ανάπτυξη

Δεν αρκούν μόνο να υπάρχουν τα μέσα της αγροτικής ανάπτυξης. Χρειάζεται να συνδράμουν και κάποιοι αναπτυξιακοί παράγοντες, οι σπουδαιότεροι από τους οποίους είναι οι εξής:

1) **Η ενημέρωση**, δηλαδή η πλήρης, σωστή και έγκαιρη πληροφόρηση για τα ζητούμενα αγροτικά προϊόντα και τα διαθέσιμα μέσα παραγωγής, ώστε να χρησιμοποιηθούν οι κατάλληλες τεχνικές για να παραχθούν περισσότερα και καλύτερα προϊόντα.

2) **Η οργάνωση**. Όσο πιο σύγχρονη και ορθολογική είναι η οργάνωση, τόσο μπορούν να παραχθούν περισσότερα και καλύτερης ποιότητας προϊόντα.

3) **Η εκπαίδευση των αγροτών**, γιατί τους καθιστά παραγωγικότερους σε όλα τα στάδια της αγροτικής παραγωγής.

4) **Η έρευνα**, για την εξεύρεση νέων τεχνικών και μεθόδων παραγωγής ώστε να παραχθούν καλύτερα και φθηνότερα προϊόντα και έτσι να διατεθούν ευκολότερα στην αγορά και να δημιουργήσουν υψηλότερα γεωργικά εισοδήματα.

5) **Η χρηματοδότηση**, επαρκής, φθηνή και έγκαιρη για να μπορέσουν να πραγματοποιήσουν και εκπαίδευση και έρευνα και καλύτερη οργάνωση της παραγωγής και έγκαιρη και επαρκή προμήθεια της πρώτης ύλης για τη μεταποίηση της και την εμπορία των προϊόντων, έτσι ώστε να αυξηθούν τα εισοδήματα των παραγωγών.

2. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Αναμφίβολα, οι συνεταιρισμοί συντελούν ουσιαστικά στην αγροτική και οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας, γιατί συμβάλλουν σημαντικά:

- 1) στην αύξηση του εισοδήματος των αγροτών και τη δικαιότερη κατανομή του ανάμεσά τους.
- 2) στην αύξηση της απασχόλησης των συνήθως υποαπασχολούμενων αγροτών, και
- 3) στην ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτών.

2.1. Η συμβολή των συνεταιρισμών στην αύξηση του εισοδήματος των αγροτών

Οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση του εισοδήματος (ονομαστικού και πραγματικού) των αγροτών κυρίως διότι:

- 1) **Δημιουργούν προστιθέμενη αξία στα αγροτικά προϊόντα**, με την μεταποίησή τους την οποίαν πραγματοποιούν,
- 2) **Αυξάνουν την ποσότητα πώλησης των αγροτικών προϊόντων**, με την αποδοτική οργάνωση της εμπορίας τους,
- 3) **Αυξάνουν την τιμή πώλησης των αγροτικών προϊόντων**, χάρις στην ισχυροποίηση της διαπραγματευτικής δύναμης των συνεταιρισμών, αφού διαπραγματεύονται μεγάλες ποσότητες προϊόντων πολλών ή όλων των μελών τους
- 4) **Μειώνουν το κόστος παραγωγής των αγροτικών προϊόντων**, με τη φθηνότερη προμήθεια των γεωργικών εφοδίων (σπόροι, λιπάσματα, φάρμακα, ζωοτροφές) και με την από κοινού χρήση των γεωργικών μηχανημάτων, κ.λπ.

1. Δημιουργία προστιθέμενης αξίας στα προϊόντα

Πράγματι, οι συνεταιρισμοί με τις γεωργικές βιομηχανίες που κατασκευάζουν για την μεταποίηση πολλών αγροτικών προϊόντων, κατορθώνουν να δημιουργήσουν σημαντικό ύψους προστιθέμενη αξία στα πρωτογενή αγροτικά προϊόντα που έχουν παράγει οι αγρότες-μέλη τους. Έτσι, και καλή διέξοδο βρίσκουν για την διάθεση των προϊόντων τους αλλά και τα εισοδήματά τους βελτιώνονται.

Για να κατανοηθεί καλύτερα η συμβολή της συνεταιριστικής μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων στην αγροτική και οικονομική ανάπτυξη ενδεικτικά αναφέρεται η αξία πώλησης σε δισεκατομμύρια δραχμές πέντε βασικών προϊόντων που έχουν παραχθεί και πωληθεί το 1987 από εργοστάσια αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων (ΑΣΟ) κάθε βαθμού και από εταιρίες κάθε μορφής στις οποίες συμμετέχουν οι ΑΣΟ.

Συγκεκριμένα, η αξία του ελαιόλαδου ήταν 13,7 των τσιγάρων 9,3, του κρασιού 8,2, του τυριού (σκληρό, μαλακό και τελεμές) ήταν 6,9 και του τοματοπολτού 4,3 δισεκατομμύρια δραχμές*.

2. Αύξηση της ποσότητας πώλησης των προϊόντων

Οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση της ποσότητας πώλησης των αγροτικών προϊόντων, μέσω μιας αποδοτικής συνεταιριστικής εμπορίας και ιδιαίτερα χάρις στα ανόθευτα και εξαιρετικής ποιότητας προϊόντα που παράγουν και διακινούν τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Πράγματι, οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις κάθε μορφής έχουν πουλήσει το 1987 27,9 χιλιάδες τόνους επιτραπέζια σταφύλια (ύστερα από τυποποίηση) συνολικής αξίας 2,1 δισεκατομμυρίων δραχμών, από τα οποία οι 27,1

* ΑΤΕ, Διεύθυνση Συνεταιρισμών, "Το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα στην Ελλάδα: Κίνηση και δραστηριότητες κατά τα έτη 1988", Αθήνα, 1988, Πίνακες 23 και 24

τόνοι έχουν εξαχθεί και έχουν αποφέρει ξένο συνάλλαγμα ύψους 2,07 δισεκατομμυρίων δραχμών.

Επίσης, έχουν πουλήσει πορτοκάλια (ύστερα από διαλογή) 26,7 χιλιάδες τόνους, συνολικής αξίας περίπου 1,5 δισεκατομμυρίων δραχμών, από τους οποίους οι 21 χιλιάδες τόνοι έχουν εξαχθεί και έφεραν ξένο συνάλλαγμα ύψους 1,2 περίπου δισεκατομμυρίων δραχμών.

3. Η αύξηση της τιμής πώλησης των αγροτικών προϊόντων

Η συνεταιριστική εμπορία επιτυχαίνει αύξηση της τιμής πώλησης των αγροτικών προϊόντων για τους εξής κυρίως λόγους:

1) **Αυξάνεται η διαπραγματευτική τους δύναμη**, λόγω της μεγάλης ποσότητας του προϊόντος που διακινούν.

2) **Δημιουργούνται οικονομίες μεγέθους** κατά την πραγματοποίηση διάφορων λειτουργιών εμπορίας (π.χ. τυποποίηση-συσκευασία, μεταποίηση κ.λπ.), που επιτρέπουν την μείωση του κόστους λειτουργίας και την επίτευξη υψηλότερων γεωργικών τιμών.

3) **Οι συνεταιρισμοί λειτουργούν στο κόστος**, με βάση τους διεθνείς συνεταιριστικούς κανόνες και έτσι αφήνουν περιθώρια για αύξηση των γεωργικών τιμών των προϊόντων.

Στη συνέχεια αναφέρουμε ορισμένα παραδείγματα Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων που επέτυχαν σαφώς υψηλότερες τιμές παραγωγού κατά την εμπορία των αγροτικών προϊόντων που διακίνησαν τα έτη 1987 και 1988.

1) Η Ε.Α.Σ. Πιερίας συγκέντρωσε και διέθεσε το 1987 στο εσωτερικό και στο εξωτερικό 4.610 τόνους ακτινιδίων, αξίας 1.020 εκατ. δρχ. Οι τιμές εκκαθάρισης των παραγωγών ήταν 10 δρχ./κιλό παραπάνω από την αντίστοιχη τιμή του εμπορίου.

2) Η Ε.Α.Σ Χανίων ξεκίνησε το 1988 τη συγκέντρωση-διαλογή και συσκευασία και τη διάθεση στο εξωτερικό αβοκάντο. Πραγματοποίησε εξαγωγή 114 τόνων και οι παραγωγοί πήραν τιμή εκκαθάρισης 50-80 δρχ./κιλό παραπάνω σε σχέση με τις τιμές που τους προσέφερε το εσωτερικό εμπόριο.

4. Μείωση του κόστους παραγωγής των αγροτικών προϊόντων

Το κόστος παραγωγής των αγροτικών προϊόντων μειώνεται σημαντικά με τη συνεταιριστική παραγωγή και διακίνηση των γεωργικών εφοδίων (σπόροι, λιπάσματα, φάρμακα, ζωοτροφές), γιατί έτσι οι γεωργοί τα προμηθεύονται σε χαμηλότερες τιμές, λόγω μεγαλύτερης διαπραγματευτικής τους δύναμης και διότι η διακίνηση πραγματοποιείται σχεδόν στο κόστος. Η από κοινού χρήση των ακριβών γεωργικών μηχανημάτων συμβάλλει επίσης στη μείωση του κόστους παραγωγής, γιατί αυξάνεται η παραγωγικότητα του εδάφους και της εργασίας και βελτιώνεται η ποιότητα των παραγομένων αγροτικών προϊόντων.

Οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν στην αύξηση του ονομαστικού και του πραγ-

ματικού εισοδήματος των αγροτών αλλά και συντελούν στη δικαιότερη κατανομή του, κυρίως διότι τα προϊόντα των αγροτών αμείβονται με βάση την ποιότητά τους.

2.2. Η συμβολή των συνεταιρισμών στην απασχόληση των αγροτών

Με τις ποικίλες δραστηριότητές τους οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν ουσιαστικά στην αύξηση της απασχόλησης των αγροτών, που κατά κανόνα είναι υποαπασχολούμενοι.

Πράγματι, πολλά μέλη της γεωργικής οικογένειας βρίσκουν απασχόληση στα συνεταιριστικά διαλογητήρια-συσκευαστήρια και στις κάθε είδους βιομηχανίες μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, συνήθως σε εποχιακή βάση.

Επίσης, σημαντικός αριθμός ατόμων εργάζονται μόνιμα στις συνεταιριστικές οργανώσεις.

Αν ληφθεί υπόψη ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων πραγματοποιείται στην ύπαιθρο χώρα, τότε γίνεται αντιληπτό ότι οι συνεταιρισμοί συντελούν αποφασιστικά στην περιφερειακή αγροτική ανάπτυξη.

2.3. Η συμβολή των συνεταιρισμών στην ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτών

Οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτών, διότι:

- 1) **Τα προϊόντα τους αμείβονται** βάσει της ποιότητάς τους.
- 2) **Εμποδίζουν την επιλεκτική αγορά**, δηλαδή δεν αγοράζονται προϊόντα μόνο από μερικούς παραγωγούς και ούτε αγοράζονται μόνο ορισμένες ποσότητες και ποιότητες προϊόντων, αλλά αγοράζονται από όλους και όλα.
- 3) **Το περιβάλλον προστατεύεται καλύτερα**, με την ορθολογική χρησιμοποίηση των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων και τη συσκευασία των προϊόντων με επαναχρησιμοποιούμενα ή ανακυκλώσιμα υλικά.
- 4) **Παρέχεται διαρκής εκπαίδευση και επιμόρφωση**, τόσο στους αγρότες-μέλη τους όσο και στα αιρετά και υπαλληλικά στελέχη των συνεταιριστικών οργανώσεων, τόσο με σεμινάρια και διαλέξεις όσο και με έκδοση επιμορφωτικού περιοδικού.

2.4. Προϋποθέσεις για την επιτυχημένη συμβολή των συνεταιρισμών στην αγροτική ανάπτυξη

Για να συμβάλλουν οι συνεταιρισμοί αποφασιστικά στην αγροτική ανάπτυξη, θα πρέπει να εκπληρώνονται ορισμένες προϋποθέσεις, όπως είναι οι εξής:

- 1) **Οι αγρότες έχουν συνεταιριστική συνείδηση**, δηλαδή είναι συνειδητοί

συνεταιριστές, όπως αυτό εκφράζεται με την καθολική προσκόμιση των προϊόντων τους στους συνεταιρισμούς για μεταποίηση και εμπορία. Επίσης, παράγουν όσο το δυνατόν καλύτερης ποιότητας προϊόντα.

2) **Οι συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν ορθολογική οργάνωση, αξιολογική στελέχωση και σύγχρονη τεχνολογία** και έτσι λειτουργούν με το μικρότερο δυνατό κόστος και παράγουν καλής ποιότητας προϊόντα.

3) **Το κράτος βοηθά το έργο των συνεταιρισμών**, με την κατασκευή κατάλληλης υποδομής (δρόμοι, εξηλεκτρισμός, εργοστάσια, κ.λπ.), την παροχή εκπαίδευσης στα συνεταιριστικά στελέχη και στους αγρότες και την έγκαιρη, εύκολη και όσο το δυνατόν χαμηλότοκη χρηματοδότηση των συνεταιρισμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15°

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η ειδική συνεταιριστική νομοθεσία που αφορά την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των συνεταιρισμών στην Ελλάδα δεν είναι πολύ παλαιά (αρχίζει το 1915), αν και η συνεταιριστική δράση στη Χώρα μας με την σύγχρονη μορφή της εμφανίστηκε πολύ νωρίτερα.

Ως σήμερα στην Ελλάδα έχουν ψηφιστεί οκτώ (8) συνεταιριστικοί νόμοι. Από αυτούς, ένας (1) αφορά και τα δύο είδη συνεταιρισμών (αγροτικούς και αστικούς), έξι (6) αναφέρονται στους αγροτικούς συνεταιρισμούς και ένας (1) αφορά μόνο τους αστικούς συνεταιρισμούς.

Ο πρώτος συνεταιριστικός νόμος της Χώρας μας είναι ο Νόμος 602/1915 "Περί Συνεταιρισμών" και αφορά την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία κάθε είδους συνεταιρισμού, αγροτικού και αστικού.

Ο δεύτερος συνεταιριστικός νόμος είναι ο Νόμος 921/1979 "Περί Γεωργικών Συνεταιρισμών" και αναφέρεται στην ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία μόνο των γεωργικών συνεταιρισμών.

Ο τρίτος συνεταιριστικός νόμος είναι ο Νόμος 1541/1985 "για τις Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις" και αφορά την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των αγροτικών συνεταιρισμών, αντικαθιστώντάς τον προηγούμενο γεωργοσυνεταιριστικό νόμο 921/79.

Ο τέταρτος συνεταιριστικός νόμος είναι ο Νόμος 1667/1986 για τους "Αστικούς Συνεταιρισμούς" που αναφέρεται στην ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία μόνο των αστικών συνεταιρισμών, δηλαδή των καταναλωτικών, των βιοτεχνικών, των οικοδομικών, των τουριστικών κ. α. συνεταιρισμών.

Ο πέμπτος νόμος 2169/1993 για τις «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις», ο οποίος εφαρμόστηκε για λίγους μήνες.

Ο έκτος νόμος 2180/2000 για τις «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις» αφορά μόνο τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Ο Νόμος 1257/1982 "Για την αποκατάσταση της δημοκρατικής λειτουργίας των Συνεταιριστικών Οργανώσεων" δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ειδικός συνεταιριστικός νόμος, αλλά ως τροποποιητικός του Νόμου 921/ 1979, αφού αφορά την τροποποίηση ορισμένων μόνο άρθρων του νόμου αυτού, που αναφέρονται κυρίως στην εκλογική διαδικασία ανάδειξης διοικητικών και εποπτικών συμβουλίων.

1. Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 602/1915

Ο Νόμος 602/1915 "Περί Συνεταιρισμών" είναι ο πρώτος συνεταιριστικός νόμος της Χώρας μας και αφορά όλους τους Συνεταιρισμούς, αγροτικούς και αστικούς (καταναλωτικούς κ.ά.).

Το σχετικό νομοσχέδιο κατατέθηκε στη Βουλή στις 30 Σεπτεμβρίου 1914 από τον τότε Υπουργό Εθνικής Οικονομίας Ανδρέα Μιχαλακόπουλο. Η συζήτησή του στη Βουλή άρχισε στις 17 Οκτωβρίου 1914 και ψηφίστηκε στις 31 Δεκεμβρίου 1914. Γι' αυτό, ο Νόμος αυτός αναφέρεται και ως νόμος 602/1914. Όμως, επειδή δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 24 Ιανουαρίου 1915 (οπότε και άρχισε να ισχύει), γι' αυτό ο νόμος αυτός αναφέρεται συνηθέστερα ως νόμος 602/1915.

Συντάκτες του Νόμου 602/1915 είναι ο γεωπόνος Σωκράτης Ιασεμίδης, Διευθυντής τότε του Τμήματος Γεωργικής Οικονομίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, ο Αλέξανδρος Μυλωνάς, Γενικός Γραμματέας τότε του ίδιου Υπουργείου και ο Αλέξανδρος Βαμβέτσος, ανώτερος υπάλληλος της τότε Γενικής Διοίκησης Μακεδονίας.

Ο Νόμος 602 έχει συνταχθεί κυρίως με βάση τον πρώτο Γερμανικό Συνεταιριστικό Νόμο του 1889, καθώς και τον Αυστριακό Συνεταιριστικό Νόμο (που και αυτός ήταν επηρεασμένος από τον Γερμανικό Νόμο), κάνοντας βέβαια τις απαραίτητες προσαρμογές που απαιτούσε η ελληνική πραγματικότητα.

Ο Νόμος 602/1915 περιέχει 95 άρθρα και θεωρείται ένας προοδευτικός και σοφός νόμος, όχι μόνο για την εποχή εκείνη αλλά και σήμερα. Αν πολλές διατάξεις του δεν τροποποιούνταν αργότερα, αναμφισβήτητα θα συνέβαλαν ουσιαστικά στην ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος της Χώρας και μάλιστα προς σωστότερες κατευθύνσεις.

Οι βασικοί στόχοι του Νόμου 602/1915 είναι οι εξής, όπως αυτοί επισημαίνονται στην σχετική εισηγητική έκθεση:

1.- Ο περιορισμός της εκμετάλλευσης παραγωγών και καταναλωτών από τους μεσάζοντες κατά την πώληση ή αγορά αγροτικών προϊόντων αντίστοιχα.

2.- Ο περιορισμός της εκμετάλλευσης των παραγωγών από τους μεσάζοντες κατά την προμήθεια γεωργικών εφοδίων (γεωργικά μηχανήματα, λιπάσματα, γεωργικά φάρμακα, κλ.π.).

3.- Η ικανοποίηση των πιστωτικών αναγκών των παραγωγών από τους συνεταιρισμούς και η καταπολέμηση της τοκογλυφίας, που ως τότε ήταν ένα εφιαλτικό πρόβλημα.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νόμου 602/1915 είναι τα εξής:

1.- Οι Συνεταιρισμοί είχαν περιορισμούς στις δραστηριότητές τους. Για παράδειγμα, οι προμήθειες επιτρέπονταν στους γεωργικούς συνεταιρισμούς μόνον εφόσον αυτό προβλέπονταν στο καταστατικό τους. Αν τυχόν προβλέπονταν, τότε οι προμήθειες γίνονταν ύστερα από δηλώσεις των συνεταίρων και μάλιστα

μέχρι του ποσού που δήλωσαν. Προμήθειες πάνω από το δηλωθέν ποσόν απαγορεύονταν.

Ακριβώς, ένα από τα επιχειρήματα για την αντικατάσταση του Νόμου 602/1915, ήταν και η απελευθέρωση των συνεταιρισμών στην άσκηση οποιασδήποτε δραστηριότητας χωρίς κανένα απολύτως περιορισμό.

2.- Για την σύσταση ενός συνεταιρισμού απαιτούνταν επτά (7) τουλάχιστον άτομα.

3.- Επιτρέπονταν η ύπαρξη δύο ή περισσότερων συνεταιρισμών σε μια Κοινότητα ή Δήμο. Όμως, για να συσταθεί δεύτερος ή τρίτος συνεταιρισμός, έπρεπε το καταστατικό να το υπογράψουν τουλάχιστον είκοσι πέντε (25) άτομα.

4.- Μέλη του συνεταιρισμού μπορούσαν να γίνουν φυσικά πρόσωπα που συμπλήρωσαν το 18 έτος της ηλικίας τους.

5.- Για να μπορούσε κάποιος γεωργός να γίνει μέλος ενός αγροτικού συνεταιρισμού θα πρέπει να κατοικούσε μόνιμα στην έδρα του συνεταιρισμού ή τουλάχιστον να είχε κάποια ακίνητη αγροτική ιδιοκτησία, ή γεωργικό κλήρο στην περιφέρεια του συνεταιρισμού.

6.- Το διοικητικό και εποπτικό συμβούλιο του συνεταιρισμού εκλέγονταν από τη γενική συνέλευση των μελών του, μέσα από μια ενιαία κατάσταση (ενιαίο ψηφοδέλτιο) των υποψηφίων.

7.- Η θέση του διοικητικού συμβούλου ήταν τιμητική και άμισθη.

8.- Το διοικητικό συμβούλιο μπορούσε να παραχωρήσει αρμοδιότητες και σε υπηρεσιακά όργανα του συνεταιρισμού.

9.- Πάντως, η λειτουργία του διοικητικού και του εποπτικού συμβουλίου ήταν καθαρά υπόθεση του καταστατικού του.

Ο Νόμος 602/1915 έχει υποστεί αρκετές και ουσιαστικές τροποποιήσεις που είχαν δυσμενείς συνέπειες στους συνεταιρισμούς. Από τις σημαντικότερες τροποποιήσεις είναι το Διάταγμα του Νοεμβρίου 1925, ο τροποποιητικός νόμος 5289 του 1931 κ.α.

2. Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 921/1979

Ο Νόμος 921/1979 "περί Γεωργικών Συνεταιρισμών" είναι ο πρώτος γεωργοσυνεταιριστικός νόμος της Χώρας μας που αφορά αποκλειστικά και μόνο τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Απαρτίζεται από 71 άρθρα που καθορίζουν όλα τα θέματα ίδρυσης, οργάνωσης και λειτουργίας τους.

Ο Νόμος 921/1979 θεσπίσθηκε μετά από απαίτηση του αγροτικού κόσμου και των αγροτοσυνεταιριστικών οργανώσεών τους για βελτίωση του Νόμου 602/1915 και προσαρμογή του προς τις νέες συνθήκες της αγροτικής οικονομίας της Χώρας μας.

Ο Νόμος 921 ψηφίσθηκε στις 1 Ιουνίου 1979 και άρχισε να ισχύει από τις 1

Σεπτεμβρίου 1979, όπως όριζε το τελευταίο άρθρο του. Η ισχύς του νόμου αυτού σταμάτησε στις 18 Απριλίου 1985, οπότε άρχισε η ισχύς του νέου αγροτοσυνεταιριστικού νόμου 1541/1985.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νόμου 921/79 είναι τα εξής:

1.- Επιτρέπει τους γεωργικούς συνεταιρισμούς "να αναλάβουν κάθε δραστηριότητα που ανάγεται στα πλαίσια του γεωργικού επαγγέλματος και προβλέπεται από το καταστατικό τους για την εξυπηρέτηση και προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας και την εξύψωση του κοινωνικού, επαγγελματικού και πολιτιστικού επιπέδου των γεωργών-μελών τους", όπως είναι:

- (α) η συγκέντρωση, τυποποίηση, συσκευασία, αποθήκευση, συντήρηση, μεταφορά και πώληση των γεωργικών προϊόντων,
- (β) η προμήθεια γεωργικών εφοδίων ή καταναλωτικών αγαθών,
- (γ) η ίδρυση και διαχείριση βιοτεχνιών και βιομηχανιών γεωργικών προϊόντων, καθώς και η διάθεση των παραγόμενων προϊόντων,
- (δ) η κατασκευή εγγειοβελτιωτικών έργων,
- (ε) η παροχή τεχνικής και συνεταιριστικής εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης στα μέλη τους, κ.ά.

2.- Για την σύσταση γεωργικού συνεταιρισμού απαιτούνται τουλάχιστον δέκα (10) άτομα. Όμως, για την σύσταση και δεύτερου συνεταιρισμού στο ίδιο χωριό απαιτούνται τουλάχιστον 100 άτομα.

3.- Δεν απαγορεύει την ύπαρξη περισσότερων από ένα γεωργικών συνεταιρισμών σε ένα χωριό ή περισσότερων από μια Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών σε ένα νομό.

4.- Μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν φυσικά πρόσωπα, που συμπλήρωσαν τα 18 τους χρόνια και ασκούν τη γεωργία είτε ως πρωτεύον είτε ως δευτερεύον επάγγελμα, καθώς και νομικά πρόσωπα.

5.- Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας είναι τουλάχιστον 5.000 δραχμές. Στις ορεινές και ακριτικές περιοχές ή στα νησιά μπορεί η μερίδα να μειωθεί ως τις 2.500 δραχμές.

6.- Χρησιμοποιείται ενιαίο ψηφοδέλτιο για την ανάδειξη μελών του διοικητικού ή εποπτικού συμβουλίου. Εκλέγονται όσοι υποψήφιοι πλειοψήφησαν ως το συνολικό αριθμό μελών του ΔΣ. ή ΕΣ. που προβλέπει το καταστατικό του συνεταιρισμού.

7.- Δικαίωμα εκλογής στο διοικητικό ή εποπτικό συμβούλιο έχει κάθε μέλος του συνεταιρισμού, ανεξάρτητα αν ασκεί τη γεωργία ως κύριο ή δευτερεύον επάγγελμα.

8.- Δίνει τη δυνατότητα σε μέλη του συνεταιρισμού για μη αυτοπρόσωπη συμμετοχή τους σε Γενική Συνέλευση με εξουσιοδότησή τους σε άλλο μέλος.

9.- Αντιπρόσωποι για τη γενική συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ εκλέγονται όχι μόνο από τις ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών, αλλά και από τις κεντρικές ενώσεις συνεταιρισμών, τις κοινοπραξίες και τις συνεταιριστικές εταιρίες, οι οποίες έχουν

ως μέλη τις ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών. Έτσι, μια Ένωση μπορεί να έχει πολλαπλή εκπροσώπηση στην ΠΑΣΕΓΕΣ, αν αυτή συμμετέχει σε κεντρική ένωση ή κοινοπραξία ή συνεταιριστική εταιρία.

10.- Η εποπτεία των γεωργικών συνεταιρισμών πραγματοποιείται από την ΑΤΕ με ειδικούς υπαλλήλους της, που ονομάζονται "Επόπτες Γεωργικών Συνεταιρισμών".

11.- Η ΠΑΣΕΓΕΣ εκπροσωπούσε ταυτόχρονα και τους αγροτικούς συλλόγους, δηλαδή τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των αγροτών.

Ο νόμος 921/1979 έχει υποστεί μια τροποποίηση το 1982, με τον Νόμο 1257/1982, που αναφέρονταν μόνο στην αλλαγή της εκλογικής διαδικασίας ανάδειξης Δ.Σ. και Ε.Σ. και έχει αντικατασταθεί το 1985 από τον Νόμο 1541/1985.

3. Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1541/1985

Ο Νόμος 1541/1985 για τις «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις», είναι ο δεύτερος γεωργοσυνεταιριστικός νόμος της Χώρας μας που αφορά αποκλειστικά και μόνο τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Αντικατέστησε τον Νόμο 921/1979.

Ο Νόμος 1541/1985 άρχισε να ισχύει από τις 18 Απριλίου 1985, οπότε και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 68, τεύχος Α', 18-4-85). Απαρτίζεται από 79 άρθρα, που αναφέρονται στην ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των αγροτικών συνεταιρισμών.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νόμου 1541/1985 είναι τα εξής:

1.- Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί μπορούν να αναλάβουν οποιαδήποτε δραστηριότητα που αποσκοπεί στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη, όπως είναι οι εξής:

- (α) η συλλογική καλλιέργεια και εκμετάλλευση γεωργικών εκτάσεων,
- (β) η ίδρυση, συντήρηση, αγορά ή ενοικίαση αγροτικών μηχανημάτων και εργαλείων για την εξυπηρέτηση των συνεταιριών και της οργάνωσης,
- (γ) η κατασκευή, συντήρηση, αγορά ή ενοικίαση αγροτικών μηχανημάτων και εργαλείων για την εξυπηρέτηση των συνεταιριών και της οργάνωσης,
- (δ) η ίδρυση και λειτουργία μονάδων για τη συσκευασία, επεξεργασία, μεταποίηση και γενικά την αξιοποίηση της αγροτικής παραγωγής,
- (ε) η εμπορία των αγροτικών προϊόντων των μελών τους και τρίτων,
- (στ) η άσκηση της αγροτικής πίστης,
- (ζ) η εκτέλεση εγγειοβελτιωτικών έργων,
- (η) η παροχή συνεταιριστικής εκπαίδευσης, κ.ά.

2.- Για τη σύσταση αγροτικού συνεταιρισμού απαιτούνται τουλάχιστον πενήντα (50) άτομα. Μόνο για τη σύσταση συνεταιρισμού ειδικού σκοπού, ο ελάχιστος αριθμός ιδρυτικών μελών είναι είκοσι (20) άτομα.

3.- Δεν επιτρέπεται η ίδρυση και δεύτερου αγροτικού συνεταιρισμού στο ίδιο

χωριό ή δεύτερης Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών στον ίδιο νομό. Σε όσα χωριά υπάρχουν περισσότεροι από έναν συνεταιρισμοί και σε όσους νομούς υπάρχουν περισσότερες από μια ενώσεις, συγχωνεύονται σε ένα συνεταιρισμό ή μια ένωση αντίστοιχα. Από τον κανόνα αυτόν υπάρχουν λίγες εξαιρέσεις, όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι:

4.- Μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν μόνο φυσικά πρόσωπα, τα οποία διακρίνονται σε: (α) τακτικά μέλη, και (β) ειδικά μέλη.

Τακτικά μέλη: γίνονται (α) όσοι αυτοπρόσωπα, επαγγελματικά και αποκλειστικά ασχολούνται με την γεωργία και (β) όσοι ασχολούνται αυτοπρόσωπα και επαγγελματικά με την γεωργία, αλλά όχι αποκλειστικά, όπως συμβαίνει π.χ. με τους μικροεπαγγελματίες, εργάτες, κ.ά. που κατοικούν στον ίδιο ή γειτονικό νόμο, όπου ο συνεταιρισμός έχει την έδρα του.

Ειδικά μέλη: είναι τα φυσικά εκείνα πρόσωπα που έχουν αγροτική περιουσία (χωράφια, κ.ά.), μέσα στην περιφέρεια του συνεταιρισμού, αλλά όμως δεν ασχολούνται αυτοπρόσωπα και επαγγελματικά με την παραγωγή αγροτικών προϊόντων.

Δεν επιτρέπεται σε νομικά πρόσωπα να γίνουν μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού.

5.- Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας, είναι τουλάχιστον είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) δραχμές. Μόνο στις ορεινές ή ημιορεινές περιοχές και στα νησιά μπορεί η συνεταιριστική μερίδα να μειωθεί ως το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών.

6.- **Για την ανάδειξη των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή του εποπτικού συμβουλίου, χρησιμοποιείται το σύστημα των συνδυασμών** και όχι το ενιαίο ψηφοδέλτιο. Δηλαδή, κάθε συνδυασμός έχει τους δικούς του υποψηφίους και το μέλος του συνεταιρισμού μπορεί να ψηφίσει όσους υποψηφίους θέλει από ένα μόνο συνδυασμό. Στη συνέχεια, τα έγκυρα ψηφοδέλτια διαιρούνται με τον αριθμό των μελών του διοικητικού ή εποπτικού συμβουλίου που προβλέπει το καταστατικό του συνεταιρισμού και έτσι βγαίνει το εκλογικό μέτρο.

Οι έδρες του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη. Κάθε συνδυασμός παίρνει τόσες έδρες, όσες φορές χωράει το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε. Τις έδρες κάθε συνδυασμού καταλαμβάνουν εκείνοι οι υποψήφιοι που πλειοψήφησαν μέσα στο συνδυασμό τους.

7.- Δικαίωμα εκλογής στο διοικητικό ή εποπτικό συμβούλιο έχουν μόνο τα τακτικά μέλη του συνεταιρισμού, όχι όμως και τα ειδικά μέλη.

8.- Η εκπροσώπηση των μελών του συνεταιρισμού στις γενικές συνελεύσεις του είναι μόνο αυτοπρόσωπη. Απαγορεύεται η εξουσιοδότηση.

9.- Αντιπρόσωποι για τη γενική συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ εκλέγονται μόνο από τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών. Δεν επιτρέπεται η εκπροσώπηση

από κοινοπραξίες, συνεταιριστικές εταιρίες, κ.λ.π., αφού τα μέλη τους, δηλαδή οι Ενώσεις, εκπροσωπούνται στην ΠΑΣΕΓΕΣ.

10.- Η εποπτεία των αγροτικών συνεταιρισμών δεν ασκείται πλέον από την ΑΤΕ, αλλά από ένα νέο ειδικό συνεταιριστικό όργανο που ονομάζεται "**Σώμα Ελεγκτών Συνεταιριστικών Οργανώσεων**".

11.- Δεν επιτρέπεται στην ΠΑΣΕΓΕΣ να εκπροσωπεί τους αγροτικούς συλλόγους (συνδικαλιστικά-επαγγελματικά όργανα των αγροτών), τα οποία στο εξής εκπροσωπούνται από δικό τους κορυφαίο όργανο την ΓΕΣΑΣΕ (ΓΕνική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδος).

12.- Ο νόμος 1541/1985 θεσπίζει έναν νέο θεσμό, την Κλαδική Οργάνωση Παραγωγής Αγροτικού Συνεταιρισμού (ΚΟΠΑΣ), όπου λειτουργεί μέσα στους κόλπους του αγροτικού συνεταιρισμού και αντιστοιχεί σε κάθε κλάδο αγροτικής παραγωγής (καπνός, οπωροκηπευτικά, ελαιοκομικά προϊόντα, βαμβάκι, κ.ά.). Έτσι, κάθε αγρότης-μέλος του αγροτικού συνεταιρισμού μπορεί ταυτόχρονα να ανήκει και σε μια ΚΟΠΑΣ και φυσικά σε εκείνη που αντιστοιχεί στο κυριότερο προϊόν του. Είναι αυτονόητο πως μέσα σε έναν αγροτικό συνεταιρισμό μπορεί να δημιουργηθούν τόσες ΚΟΠΑΣ όσοι είναι οι κυριότεροι κλάδοι παραγωγής αγροτικών προϊόντων στην περιοχή.

Σημαντικές τροποποιήσεις έχει υποστεί επίσης ο νόμος 1541/1985.

4. Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 1667/1986

Ο Νόμος 1667/1986 για τους "**Αστικούς Συνεταιρισμούς**" είναι ο πρώτος και ο μοναδικός συνεταιριστικός νόμος που αναφέρεται αποκλειστικά και μόνο στους αστικούς συνεταιρισμούς.

Ως τη δημοσίευση αυτού του Νόμου (6-12-1986), η σύσταση, η οργάνωση και η λειτουργία των αστικών συνεταιρισμών διέπονταν από τον Νόμο 602/1915 περί Συνεταιρισμών.

Σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ.1 του Νόμου 1667/86 «Αστικός Συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει ιδίως με την συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση».

Αστικοί συνεταιρισμοί είναι κυρίως οι εξής:

- 1.- παραγωγικοί (π.χ. βιοτεχνικοί, μεταποιητικοί, κατασκευαστικοί, κλ.π.)
- 2.- καταναλωτικοί
- 3.- προμηθευτικοί
- 4.- πιστωτικοί
- 5.- μεταφορικοί
- 6.- τουριστικοί

Έτσι, οι δραστηριότητες που πραγματοποιεί κάθε αστικός συνεταιρισμός σχετίζονται άμεσα με το είδος του συνεταιρισμού.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νόμου 1667/1986 είναι τα εξής:

1.- Για τη σύσταση ενός αστικού συνεταιρισμού απαιτούνται τουλάχιστον δεκαπέντε (15) πρόσωπα. Ειδικά για τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, για την σύστασή τους απαιτείται τουλάχιστον εκατό (100) πρόσωπα.

2. Μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν εκτός από ενήλικα φυσικά πρόσωπα και νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου (Δήμοι, κοινότητες κ.ά.).

3. Κάθε συνεταίρος δικαιούται μία (1) υποχρεωτική μερίδα και μέχρι εκατό (100) προαιρετικές μερίδες.

4: Η εκλογή των μελών του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου ενός συνεταιρισμού μπορεί να γίνει είτε με ενιαίο ψηφοδέλτιο ή με ψηφοδέλτια συνδυασμών, ανάλογα με το τι αναγράφει το Καταστατικό του συνεταιρισμού.

5. Στην περίπτωση που οι εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου γίνουν με ενιαίο ψηφοδέλτιο, τότε ο αριθμός των σταυρών προτίμησης είναι μέχρι το σαράντα τοις εκατό (40%) του αριθμού των μελών του κάθε οργάνου.

6.- Η εποπτεία των αστικών συνεταιρισμών ανήκει στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (Υπηρεσία Συνεταιρισμών).

Ένα από τα βασικά μειονεκτήματα του Νόμου αυτού είναι η απαιτούμενη μεγάλη απαρτία των 2/3 ή σε επανάληψη του 1/2 του συνόλου των μελών του συνεταιρισμού, σύμφωνα με το άρθρο 5, παρ. 4, για θέματα που αναφέρονται:

- (1) στη μεταβολή του σκοπού ή της έδρας του συνεταιρισμού,
- (2) στη μεταβολή του ύψους της συνεταιριστικής μερίδας,
- (3) στην παράταση, διάλυση, αναβίωση ή συγχώνευση του συνεταιρισμού, κ.λ.π.

Αυτό το άρθρο ήταν ιδιαίτερα αρνητικής σημασίας για τους μεγάλους συνεταιρισμούς, γιατί για να επιτευχθεί μια τέτοια απαρτία σε ένα μεγάλο συνεταιρισμό, όπως ήταν ο καταναλωτικός συνεταιρισμός Θεσ/νίκης, ήταν σχεδόν αδύνατο, γι' αυτό και αργότερα τροποποιήθηκε.

5. Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 2169/1993

Ο Νόμος 2169/1993 για τις «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις» είναι ο τρίτος κατά σειρά γεωργοσυνεταιριστικός νόμος της χώρας μας που αφορά αποκλειστικά και μόνο τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Αντικατέστησε τον νόμο 1541/1985.

Ο Νόμος 2169/1993 άρχισε να ισχύει από τις 10 Σεπτεμβρίου 1993, ημερομηνία δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 149, Τεύχος Α', 10-9-1993).

Απαρτίζεται από 56 άρθρα, τα οποία αναφέρονται σε όλα τα θέματα των αγροτικών συνεταιρισμών (ίδρυση, σκοπός, νομική μορφή, δραστηριότητες, μέλη, οργάνωση, λειτουργία, κ.ά).

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νόμου 2169/1993 είναι τα εξής:

1. Οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις μπορούν να αναλάβουν οποιαδήποτε δραστηριότητα για την επίτευξη του σκοπού τους, δηλαδή: (1) την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων, (2) την παραγωγή και προμήθεια των γεωργικών εφοδίων, καθώς και (3) την κατασκευή και προμήθεια των μέσων αγροτικής παραγωγής και βιοτικής ανάγκης.
2. Για τη σύσταση αγροτικού συνεταιρισμού απαιτούνται τουλάχιστον είκοσι (20) άτομα και λιγότερα σε περιοχές με ειδικές συνθήκες.
3. Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας είναι 50.000 δραχμές, το οποίο μπορεί να καταβληθεί μέσα σε 3 χρόνια.
4. Οι εκλογές για την ανάδειξη των διοικητικών και εποπτικών συμβουλίων των συνεταιριστικών οργανώσεων διεξάγονται με ενιαίο ψηφοδέλτιο.
5. Ο αριθμός των σταυρών προτίμησης είναι μέχρι το 1/2 του αριθμού των μελών του Δ.Σ. ή του Ε.Σ. που έχει ο συνεταιρισμός, αυξημένος κατά ένα.

6. Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 2810/2000

Ο Νόμος 2810/2000 για τις «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις», είναι ο έκτος κατά σειρά συνεταιριστικός νόμος και ο τέταρτος γεωργοσυνεταιριστικός νόμος της Χώρας, που αφορά αποκλειστικά και μόνο τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Είναι ένας νόμος-πλαίσιο, αφού πολλά συνεταιριστικά θέματα ρυθμίζονται από το καταστατικό των συνεταιρισμών.

Ο νόμος 2810/2000 είναι προϊόν ευρείας συζήτησης μεταξύ των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων (Υπουργείο Γεωργίας, ΠΑΣΕΓΕΣ, Πανεπιστήμια, κ.ά.).

Από το Γεωργικό Πανεπιστήμιο Αθηνών συμμετείχε ο καθηγητής Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου (σε όλες τις φάσεις) και από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης ο συγγραφέας αυτού του βιβλίου (στην πρώτη φάση).

Επαναφέρει αρκετές ρυθμίσεις από το νόμο 602/1915 και λαμβάνει υπόψη τις εμπειρίες του παρελθόντος και τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Ο νόμος 2810/2000 ψηφίστηκε στη Βουλή το Φεβρουάριο του 2000 και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 9-3-2000 (ΦΕΚ 61, τεύχος Α'), οπότε τέθηκε και σε ισχύ, αντικαθιστώντας τον προηγούμενο νόμο 2169/1993. Ο νόμος αυτός αποτελείται από 42 άρθρα.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του νόμου 2810/2000 είναι τα εξής:

1. **Η σύσταση ενός αγροτικού συνεταιρισμού, απαιτεί τουλάχιστον επτά (7) άτομα**, όπως και ο νόμος 602/1915.

2. **Μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν εκτός από τα φυσικά πρόσωπα και νομικά πρόσωπα**, που ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες, που εξυπηρετούνται από την λειτουργία του συνεταιρισμού.
3. **Η περιφέρεια του συνεταιρισμού ορίζεται από το καταστατικό και δεν έχει περιορισμό**. Είναι ανεξάρτητη από τις διοικητικές ενότητες της Ελλάδας αλλά σχετίζεται οπωσδήποτε με τον τόπο δραστηριοποίησης των μελών του.
4. **Το κάθε μέλος του συνεταιρισμού μπορεί να έχει διαφορετικό αριθμό υποχρεωτικών συνεταιριστικών μερίδων**, ανάλογα με το ύψος των συναλλαγών του με αυτόν. Έτσι, δημιουργείται μια κάποια αντιστοίχιση μεταξύ της συμμετοχής στο κεφάλαιο και στη χρήση του εξοπλισμού και των υπηρεσιών του συνεταιρισμού.
5. **Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας επαφίεται να οριστεί στο καταστατικό του κάθε συνεταιρισμού**, που μπορεί να είναι διαφορετικό στους διάφορους συνεταιρισμούς, αφού οι δραστηριότητες που επιτελούν απαιτούν και διαφορετικά κεφάλαια.
6. **Οι υποχρεωτικές μερίδες μπορεί να είναι έντοκες**, σύμφωνα με το καταστατικό του συνεταιρισμού.
Επειδή έτσι δεν εξανεμίζεται το κεφάλαιο των μελών, γι' αυτό ενθαρρύνεται η συμμετοχή περισσότερων ατόμων στο συνεταιρισμό, ιδιαίτερα όταν το επιτόκιο της συνεταιριστικής μερίδας προσδιορίζεται σε ικανοποιητικό ύψος.
7. **Προαιρετικές μερίδες μπορούν να αποκτήσουν τα μέλη, οι εργαζόμενοι στο συνεταιρισμό και τρίτοι**, για να αυξηθεί το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Φυσικά, το επιτόκιο στις προαιρετικές μερίδες είναι πάντοτε υψηλότερο από εκείνο των υποχρεωτικών μερίδων.
8. **Επιτρέπεται η μεταβίβαση της συνεταιριστικής μερίδας σε κληρονόμους**, με απόφαση του Δ.Σ. του συνεταιρισμού, εφόσον βέβαια, οι κληρονόμοι έχουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις.
9. **Η ημερομηνία εκλογής των Δ.Σ. των συνεταιρισμών ορίζεται από τα καταστατικά τους και μπορεί να διαφέρει μεταξύ τους**. Αναμφίβολα, αυτό συμβάλλει στο να μη μπορεί να γίνεται οργανωμένος αγώνας εκλογής των Δ.Σ. των συνεταιρισμών και έτσι μειώνονται οι πιθανότητες κομματικών παρεμβάσεων στην εκλογή τους.
10. **Η εκλογή του διοικητικού συμβουλίου γίνεται με ενιαίο ψηφοδέλτιο**. Έτσι, το κάθε μέλος έχει την δυνατότητα να ψηφίσει τους καλύτερους υποψηφίους, εφόσον το θέλει και είναι καλών προθέσεων και τον ενδιαφέρει το Δ.Σ. να επιτύχει σημαντικό έργο.
11. **Ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός σταυροδοσίας είναι ο μισός αριθμός του συνόλου των μελών του Δ.Σ.**, στρογγυλεμένος προς τα άνω. Για παράδειγμα, σε ένα συνεταιρισμό εννεαμελούς Δ.Σ., το μέλος μπορεί να ψηφίσει το πολύ ως 5 άτομα, διότι $9:2=4,5$ και στρογγυλεμένο προς τα άνω γίνεται

πέντε (5).

Ο περιορισμός της σταυροδοσίας στον μισό αριθμό περίπου των μελών του Δ.Σ. παρεμποδίζει τους τυχόν κακοθελητές να εκλέξουν όλα τα μέλη του Δ.Σ. τους ημετέρους και όχι τους καλύτερους.

12. **Το κάθε μέλος του συνεταιρισμού μπορεί να έχει διαφορετικό αριθμό ψήφων** (το πολύ ως 3), ανάλογα με τον αριθμό των υποχρεωτικών μερίδων που έχει.
13. **Το εποπτικό συμβούλιο καταργήθηκε**, επειδή δεν θεωρήθηκε ότι μπορεί να κάνει ουσιαστικό έργο ελέγχου της λειτουργίας του συνεταιρισμού.
14. **Η εποπτεία των συνεταιρισμών γίνεται από τον Υπουργό Γεωργίας**, ή από εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα του Υπουργείου Γεωργίας, ή από ορκωτούς λογιστές, που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας.

7. Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 4015/2011

Ο Νόμος 4015/2011 με τίτλο «**Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου – Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους**» δημοσιεύτηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 2011 στο πρώτο τεύχος, με Αριθμό Φύλλου 210. Είναι ο έβδομος κατά σειρά συνεταιριστικός νόμος και ο πέμπτος αγροτοσυνεταιριστικός νόμος της Χώρας.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νόμου 4015/2011 είναι τα εξής:

1. Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό αυτού του νόμου είναι ότι **οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών υποχρεώνονται να μετατραπούν σε Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (Α.Σ.)**, δηλαδή σε πρωτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις με μέλη τους φυσικά πρόσωπα ή σε **Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ)**, που είναι ανώνυμες εταιρείες (ΑΕ), οι οποίες συγκροτούνται κατά πλειοψηφία από ΑΣ. Όπως ήταν επόμενο, αυτό προκάλεσε αναστάτωση στον συνεταιριστικό κόσμο της Χώρας και σοβαρά προβλήματα λειτουργίας στις συνεταιριστικές οργανώσεις.
2. **Για τη σύσταση νέου αγροτικού συνεταιρισμού απαιτούνται τουλάχιστον είκοσι (20) φυσικά πρόσωπα**, όπως όριζε και ο νόμος 2169/1993. Ειδικά για τα νησιά με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων, ο αριθμός αυτός μειώνεται στα δέκα (10) φυσικά πρόσωπα.
3. **Μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν** (1) φυσικά πρόσωπα και (2) άλλοι αγροτικοί συνεταιρισμοί.
4. Για τη σύσταση νέου αγροτικού συνεταιρισμού απαιτείται και **συνεταιριστικό κεφάλαιο** με ελάχιστο ποσόν 30.000 ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι με ελάχιστο αριθμό ιδρυτικών μελών είκοσι (20) φυσικά πρόσωπα, η συνεταιριστική μερίδα αντιστοιχεί στο ποσόν των 1.500 ευρώ ανά μέλος.

5. Κάθε μέλος συμμετέχει στο συνεταιρισμό με μία (1) υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα. Όμως, το Καταστατικό του συνεταιρισμού μπορεί να προβλέπει και πρόσθετες υποχρεωτικές μερίδες, ανάλογα με το ύψος των συναλλαγών του με το συνεταιρισμό.
6. Οι υποχρεωτικές μερίδες μπορεί να είναι έντοκες, αν αυτό προβλέπεται στο Καταστατικό του συνεταιρισμού.
7. Προαιρετικές μερίδες μπορούν να αποκτήσουν: (1) τα μέλη του συνεταιρισμού, (2) οι εργαζόμενοι σε αυτόν και (3) τρίτοι, με όρους που προβλέπονται από το Καταστατικό.
8. Η εκλογή του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) και του Εποπτικού Συμβουλίου (Ε.Σ.) γίνεται με ενιαίο ψηφοδέλτιο.
9. Η σταυροδοσία για την εκλογή των μελών των Δ.Σ. και των Ε.Σ. ορίζεται στον μισό αριθμό των μελών τους. Αν τυχόν προκύψει κλάσμα, τότε ισχύει ο αμέσως επόμενος ακέραιος αριθμός.
10. Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου ορίζεται στα τέσσερα (4) χρόνια.
11. Ο έλεγχος των δαπανών του συνεταιρισμού γίνεται από δύο (2) ορκωτούς λογιστές.

8. Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 4384/2016

Ο Νόμος 4384/2016 για τους «Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις» ψηφίστηκε στις 22-4-2016 και δημοσιεύτηκε στις 26-4-2016 στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ στο πρώτο τεύχος, με Αριθμό Φύλλου 78. Είναι ο όγδοος κατά σειρά συνεταιριστικός νόμος και ο έκτος αγροτοσυνεταιριστικός νόμος της Χώρας μας.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νόμου 4384/2016 είναι τα εξής:

1. Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός προκειμένου να εκπληρώσει τους σκοπούς του μπορεί να συμπράττει με καταναλωτικούς ή άλλους συνεταιρισμούς, με νομικά πρόσωπα του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, με κοινωνικές οργανώσεις, με επιχειρήσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), με συνεταιριστικές οργανώσεις άλλων χωρών και με φυσικά ή νομικά πρόσωπα στο πλαίσιο διακρατικής ή και διεπαγγελματικής συνεργασίας. Επίσης, μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα, παραρτήματα ή γραφεία στο εσωτερικό και το εξωτερικό. Τέλος, μπορεί να συνιστά και νομικά πρόσωπα.
2. Για τη σύσταση αγροτικού συνεταιρισμού απαιτούνται τουλάχιστον είκοσι (20) άτομα, όπως και στους νόμους 4015/2011 και 2169/1993. Όμως, αν πρόκειται για καθαρά γυναικείους συνεταιρισμούς, τότε ο αριθμός περιορίζεται στα πέντε (5) πρόσωπα.

3. Μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν:

- (1) **Φυσικά πρόσωπα**, που έχουν πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία και απασχολούνται σε οποιονδήποτε κλάδο ή δραστηριότητα του αγροτικού τομέα.
- (2) **Άλλοι αγροτικοί συνεταιρισμοί.**
- (3) **Νομικά πρόσωπα**, που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά σε έναν τουλάχιστο κλάδο της αγροτικής οικονομίας.
- (4) **Επενδυτές** (φυσικά ή νομικά πρόσωπα), τα οποία μπορούν να συντελέσουν στην επίτευξη των σκοπών του αγροτικού συνεταιρισμού, χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να συναλλάσσονται με αυτόν.

4. Κάθε μέλος του συνεταιρισμού συμμετέχει σε αυτόν με μία (1) υποχρεωτική μερίδα, η αξία της οποίας καθορίζεται στο Καταστατικό του. Η μία υποχρεωτική μερίδα συνεπάγεται και μία (1) ψήφο στη γενική συνέλευση.**5. Προαιρετικές μερίδες στο συνεταιρισμό** μπορούν να αποκτήσουν:

- (1) Όλα τα μέλη ακόμη και επενδυτές.
- (2) Οι εργαζόμενοι στον συνεταιρισμό,
- (3) Τρίτοι, με όρους που προβλέπονται στο Καταστατικό.

6. Το Καταστατικό μπορεί να προβλέπει προνόμια για τις προαιρετικές μερίδες.**7. Ο συνεταιρισμός πρέπει να έχει και εποπτικό συμβούλιο**, όταν ο αριθμός των μελών του είναι μεγαλύτερος από τριάντα (30) μέλη.**8. Η εκλογή του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου γίνεται με ενιαίο ψηφοδέλτιο.****9. Η σταυροδοσία για την εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου δεν μπορούν να υπερβαίνει το ένα τρίτο (1/3) του όλου αριθμού των μελών τους.** Αν τυχόν προκύπτει κλάσμα, τότε ισχύει ο αμέσως επόμενος ακέραιος αριθμός.**10. Η διάρκεια της θητείας των μελών του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου του συνεταιρισμού ορίζεται στο Καταστατικό του και δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) έτη και μεγαλύτερη από πέντε (5) έτη.****11. Ο οικονομικός, λογιστικός και διαχειριστικός έλεγχος των ετήσιων δαπανών του συνεταιρισμού [που έχει περισσότερα από πενήντα (50) μέλη και ετήσιο κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ] γίνεται από έναν (1) τουλάχιστον νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο του ν. 3693/2008.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16°

ΣΥΣΤΑΣΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

1. ΟΡΟΙ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Για να συσταθεί ένας συνεταιρισμός αγροτικός ή καταναλωτικός ή οποιοσδήποτε άλλος, πρέπει να εκπληρώνονται οι παρακάτω όροι, δηλαδή να ακολουθηθούν τα εξής στάδια:

1. **Να συνταχθεί το Καταστατικό του συνεταιρισμού**
2. **Να υπογραφεί το Καταστατικό αυτό από έναν ελάχιστο αριθμό ιδρυτικών μελών**, που ορίζει ο σχετικός συνεταιριστικός νόμος.
3. **Να υποβληθεί στο Ειρηνοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού το Καταστατικό**, που έχει ήδη συνταχθεί και υπογραφεί από τον απαιτούμενο ελάχιστο αριθμό ιδρυτικών μελών.
4. **Να εγκριθεί το Καταστατικό του συνεταιρισμού από το αρμόδιο Ειρηνοδικείο**, μετά την μελέτη του και τις διορθώσεις ή συμπληρώσεις που τυχόν ζήτησε και έγιναν. Αμέσως μετά δίνεται η εντολή να καταχωρηθεί στο Βιβλίο Μητρώου Συνεταιρισμών.
5. **Να καταχωρηθεί στο Βιβλίο Μητρώου Συνεταιρισμών** ή στο Βιβλίο Μητρώου Αγροτικών Συνεταιρισμών (προκειμένου για αγροτικό συνεταιρισμό) το Καταστατικό του συνεταιρισμού, που έχει ήδη εγκριθεί.

Το Βιβλίο Μητρώου Συνεταιρισμών τηρείται στο Ειρηνοδικείο της έδρας τους.

1.1. Σύνταξη του Καταστατικού του Συνεταιρισμού

Το Καταστατικό κάθε συνεταιρισμού είναι ο Καταστατικός Χάρτης οργάνωσης και λειτουργίας του ή καλύτερα ο "**Συνεταιριστικός Νόμος του συγκεκριμένου συνεταιρισμού**". Καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο και χρονολογείται. Συντάσσεται με βάση τον ισχύοντα "Συνεταιριστικό Νόμο του Κράτους" στον οποίο συγκεκριμενοποιούνται διάφορα άρθρα του, σύμφωνα με τις απόψεις ή επιθυμίες των ιδρυτικών μελών του συνεταιρισμού. Για παράδειγμα, στον τελευταίο νόμο για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς 4384/2016 στο άρθρο 16, παράγραφος 1 λέει επί λέξει τα εξής: "Η διάρκεια της θητείας των μελών του διοικητικού και του εποπτικού συμβουλίου ορίζεται από το Καταστατικό και δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών (3) ετών, ούτε μεγαλύτερη των πέντε (5) ετών...". Αυτό είναι το πλαίσιο που θέτει ο συνεταιριστικός νόμος του Κράτους. Όμως, στο Καταστα-

τικό οποιουδήποτε υπό ίδρυση αγροτικού συνεταιρισμού πρέπει τα ιδρυτικά μέλη του να ορίσουν επακριβώς την διάρκεια της θητείας των μελών του διοικητικού συμβουλίου και του εποπτικού συμβουλίου. Πρέπει να είναι 3 ή 4 ή 5, όχι όμως 3-5 έτη. Ούτε βέβαια λιγότερα από 3 έτη, μήτε περισσότερα από 5 έτη, γιατί τότε δεν θα εγκρίνονταν το Καταστατικό του συνεταιρισμού από το αρμόδιο Ειρηνοδικείο, αφού αυτά τα έτη θητείας του Δ.Σ. είναι εκτός των ορίων που ορίζει ο νόμος.

Βέβαια, στο Καταστατικό ενός συνεταιρισμού μπορούν να συμπεριληφθούν πρόσθετα άρθρα, που δεν αναφέρονται στον συνεταιριστικό νόμο. Αυτό δεν απαγορεύεται. Απεναντίας, μάλιστα επιτρέπεται και ενθαρρύνεται. Όμως, αν στο Καταστατικό ενός υπό ίδρυση συνεταιρισμού δεν συμπεριληφθούν όλα τα στοιχεία ή θέματα που αναφέρονται στο σχετικό άρθρο με τίτλο "Περιεχόμενο Καταστατικού" του συνεταιριστικού νόμου, τότε το Καταστατικό αυτό δεν εγκρίνεται. Αυτό δεν σημαίνει ότι απορρίπτεται. Κατά κανόνα, ο αρμόδιος Ειρηνοδίκης καλεί τον Πρόεδρο του προσωρινού Διοικητικού Συμβουλίου του υπό ίδρυση συνεταιρισμού να συμπληρώσει στο Καταστατικό τις όποιες παραλείψεις υπάρχουν.

Εκείνο που ταυτοποιεί ιδιαίτερα το Καταστατικό κάθε συνεταιρισμού είναι τα άρθρα που αναφέρονται στους σκοπούς και στις δραστηριότητές του. Γι' αυτό, αυτά τα δύο άρθρα πρέπει να αναλύονται λεπτομερέστερα και ευκρινέστερα και σχεδόν πάντοτε καθορίζονται από τα άτομα που θέλουν να ιδρύσουν τον υπόψη συνεταιρισμό. Τα περισσότερα άρθρα του Καταστατικού είναι τα ίδια άρθρα του σχετικού συνεταιριστικού νόμου, που έχουν συνήθως πλαίσιο και τα οποία στο Καταστατικό συγκεκριμενοποιούνται.

Γι' αυτό, το πρώτο σχέδιο του Καταστατικού του υπό ίδρυση συνεταιρισμού συντάσσεται συνήθως από ολιγομελή ομάδα (π.χ. Επιτροπή Πρωτοβουλίας) ανάμεσα από τα πρόσωπα που θέλουν να ιδρύσουν τον συνεταιρισμό και έχουν κάποιες ειδικές γνώσεις στο γνωστικό αντικείμενο των συνεταιρισμών ή από έναν ειδικό. Συνηθέστερα όμως συντάσσεται από έναν δικηγόρο, στον οποίο απευθύνονται και στον οποίο δίνουν ένα κείμενο που καταγράφει αναλυτικά τους σκοπούς που έχει και τις δραστηριότητες που θα κάνει ο υπό ίδρυση συνεταιρισμός, για να επιτύχει τους σκοπούς του.

Όταν τελειώσει το πρώτο δοκίμιο του Καταστατικού του υπό ίδρυση συνεταιρισμού συγκαλείται η Ιδρυτική Γενική Συνέλευση στην οποία καλούνται να συμμετάσχουν όσα άτομα ενδιαφέρονται και θέλουν να γίνουν μέλη του.

Σε αυτήν την ιδρυτική Γενική Συνέλευση του συνεταιρισμού διαβάζεται ένα-ένα άρθρο του διαμορφωμένου Καταστατικού, στη συνέχεια γίνεται συζήτηση σ' αυτό και έτσι διαμορφώνεται το τελικό κείμενο του Καταστατικού, το οποίο τίθεται σε ψηφοφορία για έγκριση για το κάθε άρθρο χωριστά και στη συνέχεια για το σύνολό του.

Μετά την ψηφοφορία και την έγκριση του Καταστατικού του συνεταιρισμού από την ιδρυτική γενική συνέλευση, γίνεται και εκλογή του προσωρινού Διοικη-

τικού Συμβουλίου.

Το έργο του προσωρινού Διοικητικού Συμβουλίου του υπό ίδρυση συνεταιρισμού είναι διττό, δηλαδή (1) να καταθέσει το εγκεκριμένο αυτό Καταστατικό από την ιδρυτική γενική συνέλευση του συνεταιρισμού στο Ειρηνοδικείο της έδρας του για έγκριση και (2) όταν εγκριθεί το Καταστατικό από τον αρμόδιο Ειρηνοδίκη, τότε να συγκαλέσει τη Γενική Συνέλευση των μελών του Συνεταιρισμού για την εκλογή του οριστικού Διοικητικού Συμβουλίου για όλη την χρονική περίοδο, που ορίζει το Καταστατικό.

1.2. Υπογραφή του Καταστατικού του Συνεταιρισμού

Όταν ολοκληρωθεί η σύνταξη του Καταστατικού του συνεταιρισμού, θα πρέπει στη συνέχεια να υπογραφεί τουλάχιστον από έναν ορισμένο αριθμό ιδρυτικών μελών που ορίζει ρητά ο σχετικός συνεταιριστικός νόμος.

Για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς ο τελευταίος συνεταιριστικός νόμος 4384/2016 στο άρθρο 4, παράγραφος 1 ορίζει ότι το Καταστατικό ενός οποιουδήποτε αγροτικού συνεταιρισμού πρέπει να υπογραφεί από είκοσι (20) τουλάχιστον πρόσωπα που "ασχολούνται σε οποιονδήποτε κλάδο ή δραστηριότητα της αγροτικής οικονομίας και έχουν πλήρη ικανότητα δικαιοπραξίας...", και σύμφωνα με το άρθρο 6.

Για τη σύσταση καταναλωτικού συνεταιρισμού σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο 1667/1986, για τους Αστικούς Συνεταιρισμούς, μέσα στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί, θα πρέπει το Καταστατικό να υπογραφεί τουλάχιστον από εκατόν (100) πρόσωπα.

Βεβαιότατα, όχι μόνο επιτρέπεται αλλά και ενθαρρύνεται ο αριθμός των ιδρυτικών μελών που θα υπογράψουν το Καταστατικό ενός υπό ίδρυση συνεταιρισμού να είναι μεγαλύτερος από τον ελάχιστο αριθμό που ορίζει ο σχετικός νόμος, διότι αποτελεί και μια πρώτη ένδειξη της αποδοχής και της προοπτικής του υπό ίδρυση συνεταιρισμού.

1.3. Υποβολή του Καταστατικού του συνεταιρισμού στο Ειρηνοδικείο

Μετά τη σύνταξη του Καταστατικού του συνεταιρισμού και την υπογραφή του από τα ιδρυτικά μέλη του, το προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο του συνεταιρισμού που εκλέχθηκε στη ιδρυτική γενική συνέλευσή του, το υποβάλλει με αίτησή του στο Ειρηνοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού για έγκριση, η οποία εκδικάζεται κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

1.4. Έγκριση του Καταστατικού του συνεταιρισμού

Αν το Καταστατικό είναι σύννομο, δηλαδή δεν έχει κανένα λάθος ή καμιά παράλειψη, τότε ο Ειρηνοδίκης το εγκρίνει και δίνει εντολή για την καταχώρησή του.

Αν όμως το Καταστατικό δεν είναι σύννομο, δηλαδή έχει λάθη ή παραλείψεις, τότε το Ειρηνοδικείο καλεί τον πρόεδρο του προσωρινού Δ.Σ. του υπό ίδρυση συνεταιρισμού να προβεί στις απαραίτητες διορθώσεις ή συμπληρώσεις και να το επιστρέψει για έγκριση.

1.5. Καταχώρηση Καταστατικού του συνεταιρισμού

Μόλις το Καταστατικό του υπό ίδρυση συνεταιρισμού εγκριθεί από το αρμόδιο Ειρηνοδικείο, και δοθεί η εντολή από τον Ειρηνοδίκη να καταχωρηθεί στο Βιβλίο Μητρώου Συνεταιρισμών, που τηρείται στο Ειρηνοδικείο, τότε αυτό καταχωρείται. Αν αναφερόμαστε σε αγροτικούς συνεταιρισμούς, τότε το Καταστατικό του καταχωρείται στο Βιβλίο Μητρώου Αγροτικών Συνεταιρισμών.

Από την καταχώρηση του εγκεκριμένου Καταστατικού του συνεταιρισμού στο Βιβλίο Μητρώου Συνεταιρισμών, ο συνεταιρισμός αποκτά πλέον νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα.

2. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΚΑΘΕ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Για να είναι έγκυρο το Καταστατικό ενός συνεταιρισμού θα πρέπει να ρυθμίζει οπωσδήποτε ορισμένα θέματα, που απαιτεί ο σχετικός συνεταιριστικός νόμος, βάσει του οποίου ιδρύεται και τα οποία αναφέρονται σ'ένα από τα πρώτα άρθρα του, με τον τίτλο "Περιεχόμενο Καταστατικού".

Τα θέματα αυτά συνήθως είναι τα εξής:

1. Το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, το ΑΦΜ και η διεύθυνση κατοικίας των ιδρυτικών μελών.
 2. Η επωνυμία, η έδρα και η περιφέρεια του συνεταιρισμού
 3. Ο σκοπός και οι δραστηριότητες του συνεταιρισμού.
 4. Η χρονική διάρκεια του συνεταιρισμού.
 5. Οι προϋποθέσεις εισόδου, αποχώρησης και διαγραφής των μελών, καθώς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους.
 6. Η έκταση ευθύνης των μελών.
 7. Το ύψος της υποχρεωτικής και προαιρετικής μερίδας.
 8. Οι όροι σύγκλισης και λειτουργίας και οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης του συνεταιρισμού.
 9. Ο καθορισμός των ελάχιστων ποσοστών από τα πλεονάσματα χρήσης για τον σχηματισμό αποθεματικών στον συνεταιρισμό.
 10. Ο ορισμός προσωρινού Διοικητικού Συμβουλίου για την έγκριση του Καταστατικού ενός υπό ίδρυση συνεταιρισμού και ο χρόνος σύγκλισης της πρώτης Γενικής Συνέλευσης για την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης.
 11. Η λύση και η εκκαθάριση του συνεταιρισμού
 12. Ο τρόπος ορισμού του ελεγκτών.
- Αναμφίβολα, το Καταστατικό ενός συνεταιρισμού μπορεί να προβλέπει και

να ρυθμίζει και άλλα θέματα που δεν ρυθμίζονται με τον συνεταιριστικό νόμο.

2.1. Ταυτότητα και διαμονή των μελών

Προκειμένου για φυσικά πρόσωπα μέλη χρειάζονται (1) το ονοματεπώνυμο (2) το πατρώνυμο (3) ο τόπος κατοικίας και (4) το ΑΦΜ

Προκειμένου για νομικά πρόσωπα μέλη, χρειάζεται (1) η επωνυμία τους και (2) η έδρα τους.

Πάντως, καλόν είναι ως επιπλέον στοιχείο για τα φυσικά πρόσωπα να αναφέρεται και η ιδιότητά τους, γιατί δείχνει το επαγγελματικό εύρος απήχησης και συμμετοχής των πολιτών στον συνεταιρισμό και την δυναμική ανάπτυξής του.

2.2. Επωνυμία-Έδρα-Περιφέρεια Συνεταιρισμού

1. Επωνυμία του Συνεταιρισμού

Η επωνυμία ενός συνεταιρισμού προσδιορίζεται βασικά από τον κυριότερο σκοπό ή την κυριότερη δραστηριότητά του.

Πάντως, είναι καλό να συνοδεύεται η επωνυμία κάθε συνεταιρισμού και από ένα "διακριτικό τίτλο", δηλαδή από έναν πρόσθετο τίτλο (συνήθως μονολεκτικό), για να διαφοροποιείται εύκολα από παρόμοιους συνεταιρισμούς, που τυχόν υπάρχουν ή ενδέχεται να δημιουργηθούν μελλοντικά.

Η επωνυμία με τον διακριτικό τίτλο ενός συνεταιρισμού χρησιμοποιείται πάντοτε στην γραπτή επικοινωνία του ή στη συναλλαγή του με οποιονδήποτε φορέα.

2. Έδρα του συνεταιρισμού

Έδρα του συνεταιρισμού μπορεί να είναι ένας δήμος ή ένα δημοτικό διαμέρισμα. Η έδρα του συνεταιρισμού είναι αντίστοιχη με την κατοικία του μέλους. Πρέπει να ορίζεται η έδρα του συνεταιρισμού στο Καταστατικό του, γιατί από αυτήν καθορίζεται η αρμοδιότητα του δικαστηρίου, που θα επιλύει διάφορα νομικά προβλήματα που τυχόν προκύψουν.

3. Περιφέρεια του συνεταιρισμού

Περιφέρεια του συνεταιρισμού είναι η περιοχή μέσα στην οποία τα μέλη του αναπτύσσουν τις διάφορες δραστηριότητές τους, δηλαδή, καθορίζει τα όρια μέσα στα οποία δραστηριοποιείται ο συνεταιρισμός με τα μέλη του.

Περιφέρεια του συνεταιρισμού μπορεί να είναι ένας δήμος, ή μια περιφέρεια της Χώρας ή ολόκληρη η Χώρα.

2.3. Χρονική διάρκεια του συνεταιρισμού

Χρονική διάρκεια του συνεταιρισμού είναι το σύνολο των ετών λειτουργίας

και δράσης του, που επιθυμούν τα ιδρυτικά του μέλη. Αυτή είναι συνήθως μακροχρόνια, τουλάχιστον πενήντα (50) έτη έως και απεριόριστη.

2.4. Σκοπός και δραστηριότητες του συνεταιρισμού

1. Σκοπός του συνεταιρισμού

Ο τελικός σκοπός ίδρυσης ενός συνεταιρισμού είναι η βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής θέσης των μελών του, όπως αυτό αναφέρεται στο πρώτο άρθρο του συνεταιριστικού νόμου κατά την διατύπωση του ορισμού του συνεταιρισμού.

Ο κύριος σκοπός του συνεταιρισμού είναι η βασική λειτουργία που επιδιώκει να επιτελέσει για να επιτύχει τον τελικό στόχο του. Συνήθως, προσδιορίζεται από την ονομασία του συνεταιρισμού. Για παράδειγμα, στους αγροτικούς συνεταιρισμούς εμπορίας ο κύριος σκοπός τους είναι η επιτυχημένη διάθεση των αγροτικών προϊόντων των αγροτών-μελών του για να βελτιωθεί η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική θέση τους.

Ο κύριος σκοπός του συνεταιρισμού αναλύεται συνήθως σε ειδικότερους σκοπούς, για να επιτευχθούν ασφαλέστερα και να συμβάλουν καλύτερα στην επιτυχία του κύριου και του τελικού σκοπού του. Για παράδειγμα, στοχεύοντας στην αύξηση της ποσότητας και της τιμής διάθεσης των αγροτικών προϊόντων για να αυξηθούν τα γεωργικά εισοδήματα των παραγωγών, επιδιώκουμε πρωτίστως (1) την ταχύτερη και καλύτερη ανταπόκριση των παραγωγών στις προτιμήσεις των καταναλωτών, (2) τη διασφάλιση συνεχούς ροής των αγροτικών προϊόντων από τους παραγωγούς στους καταναλωτές, (3) τη μείωση του χρόνου διάθεσης των ευπαθών αγροτικών προϊόντων διατροφής από τη συγκομιδή τους ως την παράδοσή τους στα χέρια των καταναλωτών, για να αποφευχθεί η όποια ποιοτική αλλοίωσή τους και έτσι να αγοράσουν μεγαλύτερες ποσότητες, (4) την προώθηση της ηθικής εμπορίας των διατροφικών αγροτικών προϊόντων, δηλαδή τα προϊόντα αυτά να είναι ασφαλή, ανόθευτα, αυθεντικά, φρέσκα, ομοιόμορφα κλπ.

2. Δραστηριότητες του συνεταιρισμού

Για την επίτευξη του σκοπού του ο συνεταιρισμός μπορεί να αναπτύσσει διάφορες δραστηριότητες, όπως π.χ.

(1) Την οργάνωση της απευθείας διάθεσης των αγροτικών προϊόντων από τους παραγωγούς στους καταναλωτές

(2) Την τυποποίηση, συσκευασία και ταυτοποίηση των αγροτικών προϊόντων για την προώθηση της ζήτησής τους από την πλευρά των καταναλωτών και συνεπώς αύξηση της ποσότητας πώλησής τους εκ μέρους των παραγωγών.

(3) Την μεταποίηση και την οικοτεχνία νωπών αγροτικών προϊόντων, για να παραχθούν νέα προϊόντα που να καλύπτουν νέες ανάγκες του ανθρώπου

(4) Την εστίαση, δηλαδή την παρασκευή έτοιμων φαγητών από νωπά και μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα, που βελτιώνουν την διατροφή των καταναλωτών και ταυτόχρονα αυξάνουν τις ποσότητες πώλησης των αγροτικών προϊόντων και συνεπώς αυξάνουν και τα αγροτικά εισοδήματα των παραγωγών.

(5) Την προώθηση εξαγωγών των αγροτικών προϊόντων, προς όφελος των παραγωγών και του κράτους.

(6) Την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου των αγροτικών προϊόντων και την περαιτέρω αύξηση της ποσότητας πώλησής τους και συνεπώς αύξησης του γεωργικού εισοδήματός των παραγωγών.

(7) Τη συνεταιριστική εκπαίδευση των παραγωγών αλλά και των καταναλωτών για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία των συνεταιρισμών, για την συμβολή τους στη βελτίωση των εισοδημάτων τους, κλπ.

(8) Τη συνεργασία ή και σύμπραξη με άλλους συνεταιρισμούς στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες προς αμοιβαίο όφελος, κλπ.

2.5. Εγγραφή-αποχώρηση-διαγραφή μελών συνεταιρισμού

1. Εγγραφή μέλους στον συνεταιρισμό

Για να εγγραφεί ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ως μέλος συνεταιρισμού, πρέπει να εκπληρώνει τις παρακάτω προϋποθέσεις:

α) Φυσικά πρόσωπα

(1) Να είναι ενήλικες και να μην έχουν καταδικαστεί για σοβαρά αδικήματα (απάτες κλπ.)

(2) Να έχουν καταβάλει τουλάχιστον το ποσοστό της συνεταιριστικής μερίδας, που ορίζει το καταστατικό του συνεταιρισμού.

(3) Να μην είναι μέλη άλλου συνεταιρισμού ιδίου σκοπού και στην ίδια περιφέρεια.

β) Νομικά πρόσωπα

(1) Να μην έχουν ανταγωνιστική δραστηριότητα

(2) Να μην προβαίνουν σε ενέργειες που βλάπτουν τον συνεταιρισμό

2. Αποχώρηση μελών από τον συνεταιρισμό

(1) Κάθε μέλος μπορεί να αποχωρήσει από τον συνεταιρισμό οποτεδήποτε θελήσει, αρκεί να ενημερώσει εγγράφως το διοικητικό συμβούλιο.

(2) Κάποιοι συνεταιρισμοί απαιτούν τα μέλη του να έχουν ένα ελάχιστο χρόνο υποχρεωτικής παραμονής τους στον συνεταιρισμό για να μην δημιουργούν κανένα πρόβλημα στην λειτουργία τους.

(3) Όποτε και να αποφασιστεί η αποχώρηση μέλους από τον συνεταιρισμό, αυτό συντελείται στο τέλος της οικονομικής χρήσης.

3. Διαγραφή μέλους συνεταιρισμού

Μέλος συνεταιρισμού μπορεί να διαγραφεί με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, αν προβαίνει σε ενέργειες που βλάπτουν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού.

2.6. Δικαιώματα, υποχρεώσεις, και ευθύνη των μελών του συνεταιρισμού

1. Δικαιώματα των μελών του συνεταιρισμού

Τα μέλη κάθε συνεταιρισμού έχουν πολλά και σπουδαία δικαιώματα τα οποία πρέπει να αξιοποιήσουν πλήρως για να ωφεληθούν και οι ίδιοι και ο συνεταιρισμός.

Τα κυριότερα από αυτά τα δικαιώματα των μελών του συνεταιρισμού είναι τα εξής:

- (1) Το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι
- (2) Η συμμετοχή τους στις γενικές συνελεύσεις του συνεταιρισμού
- (3) Η συμμετοχή τους στις δραστηριότητες και στις συναλλαγές του συνεταιρισμού
- (4) Η συμμετοχή τους στη συνεταιριστική εκπαίδευση
- (5) Το δικαίωμα της ενημέρωσης και επιμόρφωσής τους προφορικά ή γραπτά με διάφορα έντυπα, φυλλάδια, περιοδικά, βιβλία κ.ο.κ.

2. Υποχρεώσεις των μελών του συνεταιρισμού

Τα μέλη του συνεταιρισμού έχουν κάποιες υποχρεώσεις, τις οποίες πρέπει να τηρούν για να λειτουργήσει ο συνεταιρισμός αποτελεσματικότερα.

Οι κυριότερες από αυτές τις υποχρεώσεις των μελών του συνεταιρισμού είναι οι εξής:

- (1) Η συμμετοχή τους στην υλοποίηση της πολιτικής και των αποφάσεων του συνεταιρισμού για την αποτελεσματική στήριξη των παραγωγών ή και των καταναλωτών
- (2) Η αποχή τους από δραστηριότητες που είναι ανταγωνιστικές με εκείνες που κάνει ο συνεταιρισμός.
- (3) Η αποφυγή ενεργειών και πράξεων που μπορούν να βλάψουν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού.

3. Ευθύνη των μελών του συνεταιρισμού

Η ευθύνη των μελών του συνεταιρισμού για τις υποχρεώσεις του προς τρίτους είναι επικουρική και περιορίζεται μόνο στο ύψος της υποχρεωτικής συνεταιριστικής μερίδας τους.

2.7. Συνεταιριστική μερίδα

Συνεταιριστική μερίδα είναι το χρηματικό ποσό που καταβάλλει το υποψήφιο μέλος του συνεταιρισμού για να γίνει συνέταιρος. Είναι το ελάχιστο ποσό συμμετοχής κάθε μέλους για να σχηματιστεί το κεφάλαιο του συνεταιρισμού.

Αυτή η συνεταιριστική μερίδα ονομάζεται και **υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα**, διότι πρέπει να αποκτηθεί από τον ενδιαφερόμενο για να μπορεί να γίνει μέλος του υπόψη συνεταιρισμού. Είναι ίδια για όλα τα μέλη του και συνοδεύεται πάντοτε από μία (1) ψήφο στη γενική συνέλευση του συνεταιρισμού.

Αν βασική επιδίωξη του συνεταιρισμού είναι η εγγραφή πολλών μελών, όπως π.χ. συμβαίνει στον αγροτοκαταναλωτικό συνεταιρισμό, γιατί χρειάζεται πολλούς καταναλωτές για να προμηθεύονται μεγάλες ποσότητες διατροφικών αγροτικών προϊόντων και έτσι να διασφαλίζεται η διάθεσή τους από τους παραγωγούς-μέλη του συνεταιρισμού, τότε είναι ορθότερο να καθοριστεί η αξία της υποχρεωτικής συνεταιριστικής μερίδας σε σχετικά χαμηλά επίπεδα για να ενθαρρυνθούν και να μπορούν οικονομικά περισσότεροι καταναλωτές να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού.

Πέραν αυτού, καλόν είναι η συνεταιριστική μερίδα να καταβληθεί σε περισσότερες από μία δόσεις, για να μπορούν ακόμη περισσότερα άτομα να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού και έτσι να επιτύχει καλύτερα τους σκοπούς του.

Η **προαιρετική συνεταιριστική μερίδα** είναι ένας πρόσθετος τρόπος αύξησης του κεφαλαίου του συνεταιρισμού. Είναι έντοκη, και γι'αυτό αποτελεί καλό κίνητρο απόκτησής της από τα μέλη του συνεταιρισμού. Όμως, είναι οικονομικό βάρος για τον συνεταιρισμό, ο οποίος αν δεν χρειάζεται πρόσθετα κεφάλαια για την υλοποίηση κάποιων στόχων του, τότε δεν πρέπει να προχωρήσει στην εφαρμογή του θεσμού αυτού. Αν όμως χρειάζεται πρόσθετα κεφάλαια, τότε ο καλύτερος και φθηνότερος τρόπος απόκτησής τους είναι να παρακινήσει τα μέλη του να αποκτήσουν και κάποιο αριθμό προαιρετικών μερίδων.

Το ύψος της προαιρετικής μερίδας μπορεί να είναι στο ίδιο επίπεδο με αυτό της υποχρεωτικής συνεταιριστικής μερίδας, αλλά ο αριθμός των προαιρετικών μερίδων που μπορεί να αγοράσει κάθε μέλος πολύ πιθανόν να είναι διαφορετικός, αφού διαφορετικό είναι και το εισόδημα του κάθε μέλους. Πάντως, πρέπει να υπάρχει ένα ανώτερο όριο προαιρετικών μερίδων που μπορεί να αποκτήσει κάθε μέλος, για να μην επηρεάζονται τα οικονομικά του συνεταιρισμού από τις όποιες πωλήσεις του. Προφανώς, το επιτόκιο τους θα διαμορφώνεται υψηλότερα από το επιτόκιο καταθέσεων των τραπεζών αλλά πολύ χαμηλότερα από το επιτόκιο των χορηγούμενων δανείων τους.

2.8. Η Γενική Συνέλευση και οι αρμοδιότητες

1. Τα χαρακτηριστικά της γενικής συνέλευσης

Η γενική συνέλευση του συνεταιρισμού:

(1) Είναι το ανώτατο διοικητικό όργανό του και γι' αυτό οι αρμοδιότητές του πρέπει να καταγραφούν με πληρότητα και σαφήνεια κατά τη σύνταξη του Καταστατικού του υπό ίδρυση συνεταιρισμού, για να αποτελούν αποτελεσματικό οδηγό λειτουργίας του.

(2) Αποτελείται από όλα τα μέλη του.

(3) Συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση μια φορά το έτος, ύστερα από πρόσκληση του Διοικητικού Συμβουλίου, για να αποφασίσει για κάθε θέμα για το οποίο δεν προβλέπεται να αποφασίζει άλλο αρμόδιο διοικητικό όργανο.

(4) Συνέρχεται και σε έκτακτες συνεδριάσεις, όποτε αποφασίζει το διοικητικό συμβούλιο ή το εποπτικό συμβούλιο ή όταν το ζητήσει ένα ορισμένο ποσοστό του όλου αριθμού των μελών, σύμφωνα με το συνεταιριστικό νόμο, που διατυπώνεται και στο καταστατικό του συνεταιρισμού.

(5) Στις γενικές συνελεύσεις του συνεταιρισμού - τακτικές ή έκτακτες - συμμετέχουν όλα τα μέλη του, εκτός από εκείνα που δεν έχουν εκπληρώσει ακόμη όλες τις ληξιπρόθεσμες οικονομικές υποχρεώσεις τους προς τον συνεταιρισμό.

(6) Στις γενικές συνελεύσεις - τακτικές ή έκτακτες - κάθε μέλος έχει μία (1) ψήφο και ψηφίζει αυτοπροσώπως.

(7) Η γενική συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία, όταν είναι παρόντα τουλάχιστον τα μισά μέλη.

2. Αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης

Η γενική συνέλευση αποφασίζει για κάθε θέμα για το οποίο δεν προβλέπεται απόφαση από άλλο αρμόδιο όργανο του συνεταιρισμού.

Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης ανήκουν οι αποφάσεις για τα εξής μεταξύ άλλων θέματα:

(1) η εκλογή και η ανάκληση των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

(2) Η τροποποίηση του Καταστατικού.

(3) Η μεταβολή της αξίας της συνεταιριστικής μερίδας.

(4) Η έγκριση του ισολογισμού και του λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης".

(5) Η έγκριση του προγράμματος δράσης και ανάπτυξης του συνεταιρισμού καθώς και του αντίστοιχου προϋπολογισμού.

(6) Η συμμετοχή του συνεταιρισμού σε κοινές επιχειρήσεις.

(7) Η έγκριση για την αγορά ακινήτου ή την ίδρυση βιοτεχνίας ή άλλης παραγωγικής μονάδας.

2.9. Εκλογή και αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου

1. Εκλογή Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.)

Κατά τη σύνταξη του Καταστατικού ενός συνεταιρισμού πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην εκλογή των μελών του διοικητικού συμβουλίου, διότι η

γνώση και η εμπειρία τους καθώς και ο χαρακτήρας και η συμπεριφορά τους επηρεάζει σημαντικά τη λειτουργία και την ανάπτυξη του συνεταιρισμού.

Ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. να είναι επαρκής για την ευρύτερη και την επιτυχέστερη εκπροσώπηση των διαφόρων νοοτροπιών στη διοίκηση του συνεταιρισμού. Για παράδειγμα, ένας αριθμός μελών Δ.Σ. γύρω στα 11 άτομα ή λίγο περισσότερο ή λίγο λιγότερο είναι καλή εκπροσώπηση του συνεταιρισμού.

1. Οι εκλογές για την ανάδειξη του Διοικητικού Συμβουλίου (αλλά και του Εποπτικού Συμβουλίου που γίνονται ταυτόχρονα από την ίδια Γενική Συνέλευση διενεργούνται συνήθως από Εφορευτική Επιτροπή, στην οποία προεδρεύει Δικαστικός Λειτουργός, ο οποίος διορίζεται από το Πρωτοδικείο της έδρας του.

2. Οι εκλογές για την ανάδειξη του Δ.Σ. του συνεταιρισμού γίνονται πλέον με **ενιαίο ψηφοδέλτιο**, όπως καθορίζεται στους σχετικούς συνεταιριστικούς νόμους, για να έχουν τη δυνατότητα τα μέλη να ψηφίσουν τους καλύτερους.

3. Δεν υπάρχει περιορισμός στον αριθμό των υποψηφίων. Δεν μπορεί όμως να είναι λιγότεροι από τον αριθμό των μελών του Δ.Σ. που ορίζει το Καταστατικό, βάσει του ισχύοντος συνεταιριστικού νόμου.

4. Τα ονόματα των υποψηφίων αναγράφονται στο ψηφοδέλτιο με αλφαβητική σειρά.

5. Η σταυροδοσία πρέπει να είναι περιορισμένη, για να αποφευχθεί πιθανό φαινόμενο ομαδοποίησης μελών του συνεταιρισμού και επιθυμίας τους να ελέγχουν το Δ.Σ. Για παράδειγμα, ο πρόσφατος συνεταιριστικός νόμος για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς 4384/2016 στο άρθρο 17, παράγραφος 3 ορίζει ότι: "ο αριθμός των σταυρών προτίμησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα τρίτο (1/3) του όλου αριθμού των μελών του διοικητικού ή εποπτικού συμβουλίου".

6. Εκλεγέντες θεωρούνται αυτοί που συγκέντρωσαν τους περισσότερους ψήφους.

7. Στην πρώτη συνεδρίαση του Δ.Σ. μετά την εκλογή του, συγκροτείται σε σώμα, δηλαδή γίνεται κατανομή αξιωμάτων (Πρόεδρος, Αντιπρόεδρος, γραμματέας και ταμίας) μετά από ψηφοφορία των εκλεγέντων μελών του Δ.Σ. για το κάθε αξίωμα.

8. Η διάρκεια της θητείας του Δ.Σ. είναι καλόν να μην υπερβαίνει τα τρία (3) χρόνια, έστω και εάν ο σχετικός συνεταιριστικός νόμος επιτρέπει για περισσότερα. Ο κυριότερος λόγος γι' αυτό είναι να φύγει γρηγορότερα ένα μη επιτυχημένο Δ.Σ. Αν όμως είναι επιτυχημένο, τότε έχει τη δυνατότητα να ξαναεκλεγεί και ιδιαίτερα τα πλέον δραστήρια και δημιουργικά μέλη του.

2. Αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου

Μεταξύ των διαφόρων αρμοδιοτήτων του Δ.Σ., σημαντικές θεωρούνται οι εξής:

1. **Το Δ.Σ. διοικεί τον συνεταιρισμό.** Αποφασίζει για όλες τις δραστηριότητες και το έργο που θα κάνει ο συνεταιρισμός για να επιτύχει τους στόχους του.

Οι λεπτομέρειες και η υλοποίησή του είναι έργο του Μάνατζμεντ, δηλαδή των υπαλληλικών στελεχών του συνεταιρισμού. Εκτός εάν ο συνεταιρισμός είναι μικρός ή δεν έχει πολλές και περίπλοκες δραστηριότητες, οπότε υλοποιούνται από το Δ.Σ., ίσως και με την εθελοντική βοήθεια κάποιων μελών με ειδικές γνώσεις και με διάθεση κοινωνικής προσφοράς.

2. Το Δ.Σ. εκπροσωπεί το συνεταιρισμό δικαστικά και εξώδικα.

3. Καταρτίζει τον ισολογισμό και τον απολογισμό του συνεταιρισμού και συντάσσει το πρόγραμμα εργασιών του επόμενου έτους.

4. Αποφασίζει για την εγγραφή νέων μελών στο συνεταιρισμό.

5. Αποφασίζει για την αγορά μηχανημάτων, εργαλείων, μεταφορικών μέσων και άλλων περιουσιακών στοιχείων για τις ανάγκες του συνεταιρισμού και την καλύτερη λειτουργία του.

6. Η θέση του μέλους του Δ.Σ. είναι τιμητική και άμισθη. Μπορεί όμως να καλύψει τα έξοδα μετακίνησής του για τη συμμετοχή του σε συνεδρίαση ή άλλη επιφορτισμένη δραστηριότητα, αν υπάρχει αρκετή απόσταση και συνεπάγεται δαπάνη.

7. Το Δ.Σ. μπορεί να μεταβιβάσει κάποιες αρμοδιότητές του στον Πρόεδρο ή άλλο μέλος του Δ.Σ. ή στον Διευθυντή ή άλλο υπαλληλικό στέλεχος (αν υπάρχουν) για την γρηγορότερη και καλύτερη υλοποίησή τους.

2.10. Εκλογή και αρμοδιότητες του Εποπτικού Συμβουλίου

1. Εκλογή Εποπτικού Συμβουλίου (Ε.Σ.)

Η εκλογή των μελών του εποπτικού συμβουλίου γίνεται ταυτόχρονα με την εκλογή του Δ.Σ. και με τον ίδιο τρόπο.

Ο αριθμός των μελών του Ε.Σ. δεν πρέπει να είναι μικρός (π.χ. όπως συνήθως γίνεται) αλλά επαρκής π.χ. πέντε (5), αν ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. είναι π.χ. έντεκα (11) και αυτό για να συμπεριλάβει και κάποιους ειδικούς επιστήμονες για την αποδοτικότερη ελεγκτική λειτουργία του Ε.Σ.

2. Αρμοδιότητες του Εποπτικού Συμβουλίου.

1. Το Ε.Σ. ελέγχει τις πράξεις του Δ.Σ. και την τήρηση των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γ.Σ.

2. Το Ε.Σ. έχει δικαίωμα και καθήκον να λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε εγγράφου ή στοιχείου του συνεταιρισμού, να διενεργεί λογιστικό και διαχειριστικό έλεγχο (να ελέγχει το ταμείο, το λογιστήριο και τα λογιστικά βιβλία), να παρακολουθεί την πορεία των υποθέσεων του συνεταιρισμού.

3. Να συντάσσει έκθεση μια φορά τουλάχιστον το χρόνο, όπου να αναφέρει τις διαπιστώσεις του κατά τη διάρκεια της περασμένης οικονομικής χρήσης και να ενημερώνει σχετικά τη γενική συνέλευση.

4. Το Ε.Σ. αν διαπιστώσει παραβάσεις ή παρατυπίες του νόμου ή του κατα-

στατικού υποδεικνύει στο Δ.Σ. να τις επανορθώσει.

5. Το Ε.Σ. συγκαλεί τη γενική συνέλευση (Γ.Σ.) όταν θεωρεί ότι πρόκειται για σοβαρές παραβάσεις ή παρατυπίες που μπορούν να βλάψουν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού.

2.11. Λύση και εκκαθάριση του συνεταιρισμού

1. Λύση του συνεταιρισμού

Η λύση (διάλυση) συνεταιρισμού μπορεί να γίνει είτε εθελοντικά είτε αναγκαστικά.

Η εθελοντική διάλυση συνεταιρισμού μπορεί να γίνει για οποιονδήποτε λόγο, όπως είναι η επαναδημιουργία του συνεταιρισμού βάσει άλλου νόμου, π.χ. νέου νόμου για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς ή για την δημιουργία μη συνεταιριστικής οργάνωσης, κλπ. Η εθελοντική διάλυση συνεταιρισμού γίνεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης.

Στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς η διάλυσή τους γίνεται βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 4 του νόμου 1667/1986, που ορίζει ότι για αυτόν τον σκοπό "η συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία, όταν παρίστανται σ'αυτήν τα δύο τρίτα των μελών". Σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας "... η συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τα μισά τουλάχιστον μέλη".

Το ίδιο ακριβώς ισχύει και στους αγροτικούς συνεταιρισμούς με τον νέο νόμο 4384/2016, βάσει του άρθρου 26, παράγραφος 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 13, παράγραφος 3.

Οι αναγκαστικοί λόγοι για τους οποίους μπορεί να διαλυθεί ένας αστικός συνεταιρισμός (π.χ. καταναλωτικός συνεταιρισμός), βάσει του νόμου 1667/1986 είναι οι εξής:

(1) Η μείωση του αριθμού των μελών του συνεταιρισμού κάτω των 65.

(2) Η λήξη του χρόνου διάρκειάς του που ορίζει το Καταστατικό και δεν αποφασίστηκε η παράτασή του από τη γενική συνέλευση.

(3) Η κήρυξη του συνεταιρισμού σε πτώχευση.

Το ίδιο ισχύει και για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς με τον νέο νόμο 4384/2016, βάσει του άρθρου 26, παράγραφος 1.

Η διάλυση του συνεταιρισμού καταχωρείται στο βιβλίο Μητρώου "Συνεταιρισμών", προκειμένου για αστικούς συνεταιρισμούς (καταναλωτικούς κ.ά.), ή στο βιβλίο "Μητρώου Αγροτικών Συνεταιρισμών", προκειμένου για αγροτικούς συνεταιρισμούς, του Ειρηνοδικείου στην Περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός.

2. Εκκαθάριση του συνεταιρισμού

Η εκκαθάριση του συνεταιρισμού ακολουθεί τη διάλυσή του.

Στους αγροτικούς συνεταιρισμούς η εκκαθάριση διενεργείται από έναν (1) ή

περισσότερους εκκαθαριστές που ορίζονται από τη γενική συνέλευση, εκτός αν το Καταστατικό ορίζει διαφορετικά", σύμφωνα με τον νόμο 4384/2016, άρθρο 27, παράγραφος 3.

Στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς η εκκαθάριση διαλυθέντος συνεταιρισμού γίνεται βάσει του νόμου 1667/1986, άρθρο 10, παράγραφος 2, που ορίζει ότι "... την εκκαθάριση διενεργεί το εποπτικό συμβούλιο, εκτός εάν το Καταστατικό προβλέπει τον ορισμό ειδικών εκκαθαριστών".

Πάντως, ο συνεταιρισμός λογίζεται ότι εξακολουθεί να υπάρχει και μετά τη διάλυσή του εφόσον διαρκεί η εκκαθάρισή του.